LLM I
(New 2025)

Oct. 2025

Total No. of Questions : 6]

SEAT No. :

PE2104

[Total No. of Pages : 2

- OCT 2025

[6562]-216

First Year LL.M.

ML-101: RESEARCH METHODOLOGY

(2025 CBCS Pattern) (Semester - I)

Time : 2 Hours] *[Max. Marks : 50*

Instructions to the candidate:

1) *Question No. 6 is compulsory is carries 14 marks.*
2) *Answer any three questions out of the remaining each question carries 12 marks.*

[3×12=36]

Q1) Define Research and explain the characteristics of Research. Explain why legal research is necessary with illustrations.

Q2) Traditional analytical legal research has limitations. Discuss how empirical research can overcome these limitations and discuss the differences between doctrinal legal research and empirical legal research.

Q3) Discuss concept and utility of Sampling Techniques in Legal Research. Explain types of non-probability sampling with suitable examples.

Q4) Write a detail note on the Legislative Review & Case Comment with appropriate examples.

Q5) Discuss questionnaire as a tool of data collection. Explain method of preparing questionnaire along with its merits and limitations.

Q6) Write Notes (Attempt Any Two): **[14]**

a) Inductive and deductive Methods
b) Exploratory Research
c) Any two Citation Methods used in humanity science
d) Hypothesis of positive association & Hypothesis of Negative Association.

CLWN017431 117.248.104.3 12/12/2025 09:26:51 static

P.T.O.

Total No. of Questions : 6]

PE2104

- OCT 2025

[6562]-216

First Year LL.M.

ML-101: RESEARCH METHODOLOGY

(2025 CBCS Pattern) (Semester - I)

(मराठी रूपांतर)

वेळ : 2 तास] *[एकूण गुण : 50*

सूचना :- *1)* प्रश्न क्र. 1 ते प्रश्न क्र. 5 पैकी कोणतेही तीन प्रश्न लिहा. (प्रत्येकी 12 गुण)

2) प्रश्न क्र. 6 अनिवार्य आहे. (14 गुण)

[3×12=36]

प्र.*1)* संशोधनाची व्याख्या करा आणि संशोधनाची वैशिष्ट्ये स्पष्ट करा. कायदेशीर संशोधन का आवश्यक आहे हे उदाहरणांसह स्पष्ट करा.

प्र.*2)* शुद्ध कायदेशीर संशोधन समस्याप्रधान आहे. अनुभवजन्य/प्रायोगिक कायदेशीर संशोधन हे, पारंपारिक कायदेशीर संशोधन आणि अनुभवजन्य/प्रायोगिक संशोधन यांच्यातील दरी कशी भरून काढेल यावर चर्चा करा.

प्र.*3)* कायदेशीर संशोधनातील सॅम्पलिंग तंत्रांची संकल्पना आणि उपयुक्तता यावर चर्चा करा. योग्य उदाहरणांसह असंभाव्यता नमुना निवड प्रक्रियाचे (नॉन प्रोबॅबिलिटी सॅम्पलिंग) प्रकार स्पष्ट करा.

प्र.*4)* योग्य उदाहरणांसह कायदा पुनरावलोकन आणि प्रकरणावरील टिप्पणीवर तपशीलवार नोंद लिहा.

प्र.*5)* प्रश्नावली ही माहिती (डेटा) संकलनाचे साधन आहे का यावर चर्चा करा. प्रश्नावली तयार करण्याची पद्धत, त्याचे फायदे आणि मर्यादा स्पष्ट करा.

प्र.*6)* कोणत्याही दोन वर नोट्स लिहा : **[14]**

अ) संशोधनातील आगमनात्मक आणि निगमनात्मक पद्धती

ब) अन्वेषणात्मक संशोधन/शोधात्मक संशोधन

क) मानवता विज्ञानात वापरल्या जाणाऱ्या कोणत्याही दोन संदर्भ पद्धत

ड) सकारात्मक सहवासाची गृहीतके आणि नकारात्मक सहवासाची गृहीतके

CLWN017431 117.248.104.3 12/12/2025 09:26:51 static

Total No. of Questions : 6]

SEAT No. :

PE3218

[Total No. of Pages : 2

[6562]-217

F.Y.L.L.M.

ML 102 : CONSTITUTIONAL LAW

(CBCS 2025 Pattern) (Semester - I)

- OCT 2025

Time : 2 Hours] *[Max. Marks : 50*

Instructions to the candidates:

1) ***Out of first five questions, any three questions are to be attempted. each carrying 12 marks.***
2) ***Question No. 6 is Compulsory. Students must answer any two out of four sub-questions, each carrying 7 marks.***
3) ***Figures to the right indicate full Marks.***

Q1) Explain in brief the idea of 'Federalism' as contemplated under the constitution of India with reference to Legislative Relations between Centre and States. **[12]**

Q2) Discuss critically the notion of Equality as enshrined under Article 14 of the Constitution of India with the help of appropriate judicial pronouncements. **[12]**

Q3) Write a critical note on Freedom of Speech and Expression as interpreted by the Indian Judiciary and reasonableness of restrictions on the same. **[12]**

Q4) Write the Constitutional provision for appointment, election and powers of the President of India. Analyse the position of President under the Constitution of India in the light of 42nd and 44th Amendment to the Constitution. **[12]**

Q5) Elaborately write a note on composition, powers, functions and jurisdiction of the Supreme Court of India. **[12]**

Q6) Attempt any two Sub-questions. **[14]**

a) Directive Principles of State Policies.
b) Right of Arrested Person under Article 20
c) Rights against Exploitation
d) Constitutional Remedies

CLWN0174331 117.248.104.3 05/12/2025 09:10:48 static

❊ ❊ ❊

P.T.O.

Total No. of Questions : 6]

PE3218

- OCT 2025

[6562]-217

F.Y.L.L.M.

ML 102 : CONSTITUTIONAL LAW

(CBCS 2025 Pattern) (Semester - I)

(मराठी रूपांतर)

वेळ : 2 तास] [एकूण गुण : 50

सूचना :-
1) पहिल्या पाच प्रश्नांपैकी कोणतेही तीन प्रश्न सोडवावेत. प्रत्येक प्रश्नाचे 12 गुण असतील.
2) प्रश्न क्रमांक 6 अनिवार्य आहे. विद्यार्थ्यांनी चार उप-प्रश्नांपैकी कोणत्याही दोन प्रश्नांची उत्तरे द्यावीत, प्रत्येक प्रश्नाचे 7 गुण असतील.
3) उजव्या बाजूला असलेले आकडे गुण दर्शवितात.

प्र.1) केंद्र आणि राज्यांमधील कायदेविषयक संबंधांच्या संदर्भात भारतीय संविधानात विचारात घेतलेल्या 'संघराज्यवाद' या संकल्पनेचे थोडक्यात स्पष्टीकरण द्या. [12]

प्र.2) योग्य न्यायालयीन निर्णयांच्या मदतीने भारतीय संविधानाच्या कलम 14 अंतर्गत अंतर्भूत असलेल्या समानतेच्या संकल्पनेची टीकात्मक चर्चा करा. [12]

प्र.3) भारतीय न्यायव्यवस्थेने अर्थ लावलेल्या भाषण आणि अभिव्यक्ती स्वातंत्र्यावर आणि त्यावरील निर्बंधांच्या वाजवीपणावर टीकात्मक टीप लिहा. [12]

प्र.4) भारताच्या राष्ट्रपतींच्या नियुक्ती, निवडणूक आणि अधिकारांसाठी संविधानातील तरतुदी लिहा. 42 व्या आणि 44 व्या घटनादुरूस्तीच्या प्रकाशात भारतीय संविधानातील राष्ट्रपतींच्या पदाचे विश्लेषण करा. [12]

प्र.5) भारतीय सर्वोच्च न्यायालयाची रचना, अधिकार, कार्ये आणि अधिकारक्षेत्र यावर सविस्तर टीप लिहा. [12]

प्र.6) कोणतेही दोन उप-प्रश्न सोडवा. [14]

अ) राज्य धोरणांचे निर्देशक तत्वे (Directive Principles of State Policies)

ब) कलम 20 अंतर्गत अटक केलेल्या व्यक्तींचे हक्क

क) शोषणाविरूद्धचे हक्क (Rights against Exploitation)

ड) घटनात्मक उपाय (Constitutional Remedies)

❋ ❋ ❋

Total No. of Questions : 6]

SEAT No. :

PE2105

[Total No. of Pages : 2

[6562]-219

- OCT 2025

First Year LL.M.

ML 105 : BANKING AND FINANCE - LAW AND GOVERNANCE

(CBCS 2025 Pattern) (Semester - I)

Time : 2 Hours] *[Max. Marks : 50*

Instructions to the candidates:

1) *Write any three questions from Q.1 to Q.5. Each question carries 12 marks.*
2) *Q. 6 is compulsory. It carries 14 marks.*

Q1) Explain the control of government and government agencies in the banking sector of India as mentioned under Banking Regulation Act 1949.

Q2) Discuss how the interest of the depositors is protected under the Maharashtra Protection of interest of Depositors (in Financial Establishments) Act, 1999 with the help of relevant case laws.

Q3) Explain in detail the development of Insolvency and Bankruptcy Code 2016 in India and discuss its key provisions.

Q4) Discuss the objectives and rationale of financial inclusion and comment on the national strategy on financial inclusion.

Q5) Elucidate on the development of law on prevention of money laundering in India and discuss the provisions relating to obligations of financial institutions and intermediaries.

Q6) Write Short Notes on any two of the following.

a) Asset Reconstruction Company
b) NABARD - Role and Powers
c) Debt Recovery Tribunal and Debt Recovery Tribunal
d) Digital Banking and Risk management by the Banks

ⓘ ⓘ ⓘ ⓘ

CLWN017431 117.248.104.3 08/12/2025 09:29:21 static

Total No. of Questions : 6]

PE2105

- OCT 2025

[6562]-219

First Year LL.M.

ML 105 : BANKING AND FINANCE - LAW AND GOVERNANCE

(CBCS 2025 Pattern) (Semester - I)

(मराठी रूपांतर)

वेळ : 2 तास] *[एकूण गुण : 50*

सूचना :- *1)* प्रश्न क्र. 1 ते प्रश्न क्र. 5 पैकी कोणतेही तीन प्रश्न लिहा. (प्रत्येकी 12 गुण)

2) प्रश्न क्र. 6 अनिवार्य आहे. (14 गुण)

प्र.1) बँकिंग क्षेत्रावरील शासन व शासकीय यंत्रणांचे नियमन याबद्दलच्या बँकिंग रेग्युलेशन कायदा 1949 च्या तरतुदींची सविस्तर चर्चा करा.

प्र.2) महाराष्ट्रातील ठेवीदारांच्या हिताचे संरक्षण (वित्तीय आस्थापनांमध्ये) कायदा, 1999 (MPID Act 1999) अंतर्गत संबंधित केस कायद्यांच्या मदतीने ठेवीदारांचे हित कसे संरक्षित केले जाते यावर चर्चा करा.

प्र.3) भारतातील इनसॉल्व्हन्सी अॅण्ड बँक्रप्टसी कोड 2016 च्या जडणघडणीचे तपशीलवार वर्णन करा, आणि त्यातील प्रमुख तरतुदींवर चर्चा करा.

प्र.4) आर्थिक समावेशनाची उद्दिष्टे आणि तर्क यावर चर्चा करा आणि आर्थिक समावेशनाच्या राष्ट्रीय धोरणावर भाष्य करा.

प्र.5) भारतातील मनी लाँडरिंग प्रतिबंधक कायद्याच्या विकासावर चर्चा करा, तसेच वित्तीय कंपन्या व मध्यस्थ यांच्या दायीत्वाबद्दल चर्चा करा.

प्र.6) टिपा लिहा. (कोणत्याही दोन)

अ) अॅसेट रिकन्स्ट्रक्शन कंपनी

ब) नाबार्ड – भूमिका व अधिकार

क) डेब्ट रिकव्हरी ट्रॅब्युनल व डेब्ट रिकव्हरी अपिलीय ट्रॅब्युनल

ड) डिजिटल बँकिंग सेवांमधील जोखीम व्यवस्थापन

ⓘⓘⓘⓘ

CLWN017431 117.248.104.3 08/12/2025 09:29:21 static

- OCT 2025

Total No. of Questions : 6]

SEAT No. :

PE3222

[Total No. of Pages : 2

[6562]-224

First Year LL.M.

ML 106 : E-COMMERCE AND CONSUMER PROTECTION LAW

(CBCS 2025 Pattern) (Semester - I)

Time : 2 Hours] *[Max. Marks : 50*

Instructions to the candidates:

1) *Answer any three questions from Q.1 to Q.5. (12 marks each)*
2) *Q. 6 is compulsory. (14 Marks)*

Q1) Discuss the concept of market, consumerism and the need for consumer protection.

Q2) Discuss the concept of 'Consumer' and the measures of consumer protection under Competition Act 2002.

Q3) Elaborate on the significance of Consumer Protection Act 2019. How far is it successful in effectively protecting the e-consumers?

Q4) Discuss the development of E-Commerce in India and describe the types of e-commerce models.

Q5) Comment on the relationship between Intellectual property laws and protection of e-consumers.

Q6) Write Short Notes on the following. (Any Two)

a) UN Guidelines for Consumer Protection
b) Data Protection and Privacy of Consumers
c) Three Tier Redressal system under CPA 2019
d) Indian Constitution and Consumer Protection

❋ ❋ ❋

CLWN017431 117.248.104.3 10/12/2025 09:29:08 static

Total No. of Questions : 6]

PE3222

- OCT 2025

[6562]-224

First Year LL.M.

ML 106 : E-COMMERCE AND CONSUMER PROTECTION LAW

(CBCS 2025 Pattern) (Semester - I)

(मराठी रूपांतर)

वेळ : *2* तास] [एकूण गुण : *50*

सूचना :- *1)* प्रश्न क्र. 1 ते प्रश्न क्र. 5 पैकी कोणतेही तीन प्रश्न लिहा. (प्रत्येकी 12 गुण)

2) प्रश्न क्र. 6 अनिवार्य आहे. (14 गुण)

प्र.*1)* मार्केट व कन्झ्युमेरीझम या संकल्पना स्पष्ट करून ग्राहक संरक्षणाची गरज या विषयावर विस्तृत चर्चा करा.

प्र.*2)* कॉमपीटीशन कायदा 2002 अन्वये 'ग्राहक' ही संकल्पना स्पष्ट करून त्यातील ग्राहक संरक्षणासाठी असलेल्या तरतुदी सांगा.

प्र.*3)* कन्झ्युमर प्रोटेक्शन कायदा 2019 चे महत्व स्पष्ट करा. ई-ग्राहकाचे परिणामकारक संरक्षण करण्यात हा कायदा किती यशस्वी ठरला आहे, याची चर्चा करा.

प्र.*4)* भारतामधील ई-कॉमर्स च्या विकासाची सखोल चर्चा करा व ई-कॉमर्स च्या विविध प्रारूपांची चर्चा करा.

प्र.*5)* बौद्धिक संपदा कायदे व ई-ग्राहकाचे संरक्षण यांच्यातील परस्पर संबन्ध याची सखोल चर्चा करा.

प्र.*6)* टीपा लिहा. (कोणत्याही दोन)

अ) ग्राहक संरक्षणा संबंधी यू एन (UN) मार्गदर्शक तत्वे

ब) डेटा प्रोटेक्शन, आणि ग्राहकांची प्रायव्हसी

क) कन्झ्युमर प्रोटेक्शन कायदा 2019 खालील तीन पातळ्यांवरील तक्रार निवारण यंत्रणा

ड) भारतीय राज्य घटना आणि ग्राहक संरक्षण

* * *

CLWN017431 117.248.104.3 10/12/2025 09:29:08 static

- OCT 2025

Total No. of Questions : 6]

SEAT No. :

PE3220

[Total No. of Pages : 2

[6562]-221

First Year LL.M.

CRIMINAL LAW

ML 110 : Principles of Criminal Law

(2025 Pattern) (CBCS) (Semester - I)

Time : 2 Hours] *[Max. Marks : 50*

Instructions to the candidate:

1) *Questions No. 6 is compulsory. Carries 14 marks.*
2) *Out of the Remaining attempts any Three. Each carries 12 Marks.*

Q1) Discuss in detail the elements of criminal liability.

Q2) Examine the attempt as an offence and evaluate the proportionality of punishments for an attempt under Indian law.

Q3) What is vicarious and corporate criminal responsibility? Discuss with relevant judgments.

Q4) Examine the harm principle and limits of criminalisation.

Q5) Examine the strict liability under criminal law.

Q6) Write a short note on any Two

a) Justification defences

b) Causation and resulting harm

c) Conspiracy and solicitation

d) Mens rea

CLWN017431 117.248.104.3 08/12/2025 09:29:31 static

P.T.O.

Total No. of Questions : 6]

- OCT 2025

PE3220

[6562]-221

First Year LL.M.

CRIMINAL LAW

ML 110 : Principles of Criminal Law

(2025 Pattern) (CBCS) (Semester - I)

(मराठी रूपांतर)

वेळ : 2 तास] [एकूण गुण : 50

सूचना :- 1) प्रश्न क्रमांक 6 अनिवार्य आहे. 14 गुणांसाठी.

2) उरलेल्या प्रश्नांपैकी कोणतेही तीन प्रश्न सोडवा. प्रत्येक प्रश्नासाठी 12 गुण.

प्र.1) गुन्हेगारी दायित्वाच्या घटकांची तपशीलवार चर्चा करा.

प्र.2) गुन्हा करण्याचा प्रयत्न हा गुन्हा म्हणून तपासा आणि भारतीय कायद्यानुसार केलेल्या प्रयत्नाच्या शिक्षेच्या प्रमाणबद्धतेचे मूल्यांकन करा.

प्र.3) विकेरिअस आणि कॉर्पोरेट गुन्हेगारी जबाबदारी म्हणजे काय? संबंधित निर्णयांसह चर्चा करा.

प्र.4) गुन्हेगारीकरणाच्या हानी तत्व आणि मर्यादांचे परीक्षण करा.

प्र.5) फौजदारी कायद्या अंतर्गत कठोर दायित्वाचे परीक्षण करा.

प्र.6) कोणत्याही दोनवर थोडक्यात टिपण लिहा.

अ) समर्थनाचे संरक्षण

ब) कार्यकारणभाव आणि त्यामुळे झालेली हानी

क) षडयंत्र आणि आग्रह

ड) 'गुन्हेगारी हेतू' (Mens rea)

CLWN017431 117.248.104.3 08/12/2025 09:29:31 static

Total No. of Questions : 6]

- OCT 2025

SEAT No. :

PE3223

[Total No. of Pages : 2

[6562]-226

First Year LL.M.

ML 111: CRIMINAL PROCEDURE : RIGHTS, PROCEDURES, AND REMEDIES

(CBCS 2025 Pattern) (Semester - I)

Time : 2 Hours] *[Max. Marks : 50*

Instructions to the candidates:

1) *Question No.6 is compulsory, it will carry 14 marks.*
2) *Attempt any three Questions out of the remaining Five Questions; each will carry 12 mark.*

Q1) What is an Arrest? Discuss the circumstances under which an arrest can be made with a warrant and without a warrant and the procedure which is required to be followed by the police at the time of making an arrest.

Q2) Discuss in detail the hierarchy of criminal courts in India, highlighting their respective powers and jurisdictions and critically examine how the hierarchical structure of criminal courts in India ensures effective administration of criminal justice.

Q3) "The Indian Constitution is the foundation of criminal procedural law in India." Discuss this statement with reference to constitutional provisions and judicial interpretations.

Q4) Evaluate the role of the President and Governor in granting Clemency under Articles 72 and 161 of the Constitution, in light of procedural changes introduced by Bharatiya Nagarik Suraksha Sanhita, 2023.

Q5) Discuss the validity of preventive detention laws in light of the Fundamental Rights guaranteed under Articles 19, 21, and 22 of the Indian Constitution.

Q6) Write notes on any two of the following.

a) Distinction between Police custody and Judicial custody.
b) First Information Report (FIR) and its legal significance.
c) Appeals.
d) Hussainara Khatoon v. State of Bihar.

❋ ❋ ❋

CLWN017431 117.248.104.3 10/12/2025 09:29:25 static

Total No. of Questions : 6]

PE3223

- OCT 2025

[6562]-226
First Year LL.M.
ML 111: CRIMINAL PROCEDURE : RIGHTS, PROCEDURES, AND REMEDIES
(CBCS 2025 Pattern) (Semester - I)
(मराठी रूपांतर)

वेळ : 2 तास] [एकूण गुण : 50

सूचना :- 1) प्रश्न क्रमांक 6 अनिवार्य आहे; त्यात 14 गुण असतील.

2) उर्वरित पाच प्रश्नांपैकी कोणतेही तीन प्रश्न लिहा; प्रत्येक प्रश्नाला 12 गुण आहेत.

प्र.1) अटक म्हणजे काय? कोणत्या परिस्थितीत वॉरंटसह आणि वॉरंटशिवाय अटक केली जाऊ शकते आणि अटक करतेवेळी पोलसांनी कोणत्या प्रक्रियेचे पालन केले पाहिजे याबद्दल चर्चा करा.

प्र.2) भारतातील फौजदारी न्यायालयांच्या पदानुक्रमाची तपशीलवार चर्चा करा, त्यांचे संबंधित अधिकार आणि अधिकार क्षेत्रे हायलाइट करा आणि भारतातील फौजदारी न्यायालयांची श्रेणीबद्ध रचना फौजदारी न्यायाचे प्रभावी प्रशासन कसे सुनिश्चित करते याचे समीक्षेने परीक्षण करा.

प्र.3) "भारतीय संविधान हा भारतातील फौजदारी प्रक्रियात्मक कायद्याचा पाया आहे." घटनात्मक तरतुदी आणि न्यायिक व्याख्यांच्या संदर्भात या विधानाची चर्चा करा.

प्र.4) भारतीय नागरिक सुरक्षा संहिता, 2023 द्वारे सादर केलेल्या प्रक्रियात्मक बदलांच्या प्रकाशात, घटनेच्या अनुच्छेद 72 आणि 161 अंतर्गत क्षमा प्रदान करण्यात राष्ट्रपती आणि राज्यपालांच्या भूमिकेचे मूल्यांकन करा.

प्र.5) भारतीय राज्यघटनेच्या अनुच्छेद 19, 21 आणि 22 अंतर्गत हमी दिलेल्या मूलभूत अधिकारांच्या प्रकाशात प्रतिबंधात्मक अटकेच्या कायद्याच्या वैधतेची चर्चा करा.

प्र.6) खालीलपैकी कोणत्याही दोनवर नोट्स लिहा.

अ) पोलीस कोठडी आणि न्यायालयीन कोठडी यातील फरक

ब) प्रथम माहिती अहवाल (FIR) आणि त्याचे कायदेशीर महत्त्व

क) अपील

ड) हुसैनारा खातून विरूद्ध बिहार राज्य

❋ ❋ ❋

CLWN017431 117.248.104.3 10/12/2025 09:29:25 static